

Wyrok z dnia 7 listopada 1997 r.

II UKN 314/97

Osoba, która po dniu 15 listopada 1991 r., tj. po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), złożyła wniosek o świadczenie do dnia 31 grudnia 1992 r., może wybrać, jako podstawę wymiaru świadczenia, zarobki z kolejnych 3 lat kalendarzowych z ostatnich 12 przed złożeniem wniosku.

Przewodniczący SSN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 1997 r. sprawy z wniosku Jana R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w G. o wysokość renty inwalidzkiej, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 25 marca 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Ubezpieczony Jan R. złożył dnia 18 maja 1995 r. wniosek do Oddziału ZUS w G. o przeliczenie podstawy wymiaru renty inwalidzkiej pobieranej od 1 września 1988 r., według zarobków otrzymywanych w latach 1973-1978 uzasadniając, że wskazane lata mieszczą się w ostatnich 15 latach poprzedzających wniosek o rentę inwalidzką.

Organ rentowy decyzją z dnia 20 maja 1996 r. odmówił uwzględnienia wniosku uzasadniając, iż pod rządem przepisów art. 33 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) wniosek o przeliczenie świadczenia rozpatrywany jest na zasadach dotyczących rozpatrywania wniosków pierwszorazowych, przeto okresem wstecznym w stosunku do wniosku o przeliczenie z dnia 18 maja 1995 r. są lata 1980-1994, a nie lata 1973-1978.

Wyrokiem z dnia 22 października 1996 r., Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku oddalił odwołanie ubezpieczonego od wyżej wymienionej decyzji. Sąd podniósł, że w lutym 1992 r. ubezpieczony złożył podobny wniosek o przeliczenie świadczenia według zarobków z lat 1972-1974 i roszczenie to zostało oddalone przez Sądy obu instancji z uwagi na to, że okres ten mógł być - po myśli cytowanych przepisów ustawy rewaloryzacyjnej - liczony wstecz od daty wniosku o przeliczenie, a nie od daty pierwszego wniosku o rentę inwalidzką z 1988 r. i lata 1972-1974 nie mieściły się w tym okresie.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 25 marca 1997 r. oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Wojewódzkiego, uznając ten wyrok za odpowiadający prawu, mimo niepodzielenia poglądu, iż przedmiotem sporu jest kwestia, czy okres wsteczny, z którego dopuszczalne jest przyjmowanie zarobków, winien być liczony od pierwszego wniosku o świadczenie czy też od ponownego wniosku o przeliczenie świadczenia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego kwestia przesądzona jest treścią art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 33 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej.

Kasacja od powyższego wyroku zarzuca naruszenie prawa materialnego - art. 7 ust. 1 pkt 4 oraz art. 33 ustawy rewaloryzacyjnej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest bezzasadna. Powołany w niej przepis art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewaloryzacji przewiduje, że podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi (...) przeciętna zwaloryzowana kwota wynagrodzenia lub dochodu, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 6 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 15 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie zostanie zgłoszony do dnia 31 grudnia 1995 r., przy czym okres ostatnich lat kalendarzowych liczy się wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę. Należy jednak mieć na uwadze, że ust. 1 artykułu 7 zawiera 9 punktów, w których każdy, narastająco wydłuża okres kolejnych lat kalendarzowych, z których zainteresowany może wybrać zarobki do podstawy wymiaru emerytury lub renty stosownie do roku, w którym składa wniosek o rentę lub emeryturę, począwszy od 31 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1999 r. Oznacza to, że osoba, która po dniu wejścia w życie ustawy rewaloryzacyjnej (15 listopada 1991 r.) złożyła wniosek o świadczenie do

dnia 31 grudnia 1992 r., może wybrać zarobki z kolejnych 3 lat kalendarzowych na podstawie ostatnich 12 lat przed złożeniem wniosku, konkretnie z lat 1980-1992. Natomiast osoba, która złoży wniosek o świadczenie po dniu 31 grudnia 1999 r., będzie miała do wyboru zarobki z kolejnych 10 lat kalendarzowych na przestrzeni 20 lat - konkretnie z lat 1979-1999. Celem takiego rozwiązania było nie tylko zlikwidowanie tzw. "starego portfela" rentowego, ale i spłaszczenie tzw. kominów w wysokości świadczeń przez wydłużenie z biegiem lat - okresów, z których można będzie przyjąć zarobki do podstawy wymiaru świadczeń. Jest bowiem oczywistym, że okres kolejnych 3 lat na przestrzeni ostatnich 12 lat sprzed złożenia wniosku o świadczenie rentowe jest okresem krótkim, umożliwiającym podjęcie przez stosunkowo krótki czas atrakcyjnej płacowo pracy, a tym samym manipulowanie wysokością świadczenia rentowego. Wybór kolejnych 10 lat z przestrzeni 20 lat poprzedzających złożenie wniosku o świadczenie rentowe praktycznie manipulacje takie eliminuje powodując, że wysokość świadczenia rentowego jest bardziej adekwatna do osiągniętych przez czas aktywności zawodowej zarobków. Z powyższej zasady wynika, że dotyczy ona pierwszorazowych wniosków o świadczenia i ma na celu także stabilizację wysokości samych świadczeń i ich waloryzacji.

Niedopuszczalna jest interpretacja przyjęta przez ubezpieczonego i przedstawiona w kasacji. Prowadziłaby ona bowiem do stwierdzenia, że osoba, która złożyła pierwszy wniosek o świadczenie rentowe przed 31 grudnia 1992 r., może corocznie ponawiać wniosek o przeliczenie świadczeń, wskazując coraz to dłuższy okres zarobkowania na przestrzeni coraz dłuższego okresu poprzedzającego złożenie ponownego wniosku o przeliczenie świadczenia. Mogłoby się to dziać ze szkodą dla zainteresowanego, bowiem gdyby np. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie w 1999 r., mógłby wybrać zarobki z kolejnych 10 lat na przestrzeni lat 1980-1999, (tj. 19 lat poprzedzających wniosek o przeliczenie), a wówczas średni zarobek z 8-10 lat mógłby się okazać niższy niż średni zarobek z 3 lat. Gdyby Jan R. złożył pierwszy wniosek o rentę inwalidzką dopiero w 1995 r. w myśl art. 7 pkt 4 ustawy o rewaloryzacji, musiałby wskazać do podstawy wymiaru renty kolejne zarobki z 6 lat kalendarzowych na przestrzeni 17 lat (1980-1995), a nie z kolejnych 3 lat na przestrzeni 12 lat (1983-1995). Wypływa więc stąd wniosek, że przepis art. 33 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej, zezwalający na ponowne obliczenie już zrewaloryzowanych świadczeń pobieranych w dniu wejścia w życie ustawy rewaloryzacyjnej (15 listopada 1991 r.), ma charakter wyjątkowy, mający na celu ewentualną korektę podstawy wymiaru

świadczeń, wyrażającą się przyjęciem zarobków z innego, 3-letniego okresu kolejnych lat kalendarzowych mieszczących się w 12-letnim okresie zatrudnienia, liczącym wstecz od daty wniosku przypadającej przed 31 grudnia 1992 r. Innymi słowy, art. 33 ust. 1 ustawy w stosunku do Jana R. pozwolił na zmianę 3-letniego okresu, z którego zarobki przyjęto do podstawy wymiaru renty, na inny 3-letni, ale mieszczący się w 12 latach poprzedzających złożenie pierwszego wniosku o rentę, tj. 1976-1987 włącznie. Ubezpieczonemu wolno było wnosić o przyjęcie zarobków, czy to z lat 1976-1979, czy 1980-1983, czy też 1984-87 lub kolejnych lat pośrednich, ale tylko na przestrzeni lat 1976-1987.

Złożenie wniosku o ponowne przeliczenie świadczenia w latach 1992-1995 przy zakończeniu osiągania zarobków w 1988 r. i uzyskaniu w tym roku renty, nie może powodować rozszerzenia, ani przedziału czasowego, z którego można wybierać okres kolejnych lat zarobkowania, ani wydłużać samego okresu zarobkowania, bowiem tego rodzaju wykładni stoi na przeszkodzie wyraźne postanowienie art. 33 ust. 1 cyt. ustawy, wskazujące na stosowanie wobec do osób, które nabyły prawo do świadczeń przed dniem 15 listopada 1991 r. (wejście w życie ustawy rewaloryzacyjnej), wyłącznie przepisu art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy, dopuszczającego zmianę 3-letniego okresu zarobkowania w ostatnich 12-tu latach przed złożeniem pierwszego wniosku o świadczenie rentowe.

W tym stanie rzeczy zarzut kasacji naruszenia art. 7 ust. 1 pkt 4 oraz art. 33 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej jest oczywiście bezzasadny i Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 393¹² KPC jak w sentencji wyroku.

=====